

Landsplanredegørelse 2015: Den nødvendige koordinering. (Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)

Den vigtigste ressource i vort land er menneskene. Mennesker som lever her i landet, børn, unge, voksne og gamle. Når vi snakker om vort lands udvikling og fremtid, må menneskene være de centrale. Vi skal sammen, om vi befinder os ude på fåreholderstederne, i fiskeriområderne, i bygderne eller i byerne, debattere udvikling med udgangspunkt i borgenes vilkår.

Vi mener det er vigtigt, at vi har bred politisk enighed om de samlede strategier for vores land. Vi skal have fælles mål.

Naalakkersuisuts Landsplanredegørelse er propfyldt med interessante tal og oplysninger. Inuit Ataqatigiit er glade for, at der nu foreligger klagende oplysninger om samfundet. Redegørelsen er meget brugbar. Men når vi drøfter denne må vi gennemtænke, hvordan vi vil benytte disse tal og oplysninger.

Vi skal vide meget om de forhold der er bag tallene i samfundet og blandt folk, og vores drøftelser skal tage udgangspunkt i den viden.

Mange af oplysningerne er ikke nye, vi har kendt til dem i mange år. Men én af de vigtige oplysninger vi har fået fornylig er, at befolkningstallet er dalende i vort land. Dette er bekymrende. Og der skal politisk handles på dette.

Vores krav fra Inuit Ataqatigiit er, at alle vigtige beslutninger tages på baggrund af viden. Vi er nødt til at gå bort fra forhastede beslutninger og i stedet tage gennemtænkte beslutninger. I de sidste mange årtier har vi set en ændring i bosætningsmønstret. 1980-erne, 1990-erne samt i 2000-årtiet styrede vi selv landet med vores Hjemmestyre og særligt i de år skete der et skred i vores bosætningsmønster.

For at skabe en erhvervs og økonomisk udvikling skete der i disse årtier en centralisering omkring fire byer. Og udflytningen fra bygder til byer har været stor. Fra Inuit Ataqatigiit mener vi, at vi må stille os selv et spørgsmål i Inatsisartut; Har vi styret landet tilfredsstillende? Har vore rammebetingelser indenfor det sociale og livsvilkår været tilstrækkelige?

I forhold til, at der bliver færre borgere og at uligheden er voksende mener jeg at svaret må være: Nej. Vi kunne have gjort tingene bedre og nu må det være tid til, at vi er mere velovervejede i vores forvaltning. Og vi er nødt til først at tage en overordnet drøftelse af, hvilke værdier vi vil basere vores samfund på.

Vi har selv haft ansvarsområderne for de sociale anliggender, uddannelse og sundhedsvæsenet. Vores beslutninger her i salen har direkte indvirkning på samfundets og borgernes vilkår.

Ved starten af denne efterårssamling i Inatsisartut fremkom Inuit Ataqatigiit med fire værdier som vi vægter. Vi snakker meget om de fire erhvervssøjler, og siden Hjemmestyrets indførelse har vi snakket om de fire vækstbyer, og lad os for en gangs skyld også snakke om de vigtigste værdier.

Disse er følgende:

- Social omsorg - som sikrer mere ligeværdige forhold i samfundet
- Viljen til uddannelse - som sikrer lyst til at uddanne sig fra barnsben til at ville dygtiggøre sig som voksen
- Demokrati - i form af stærkt nærdemokrati såvel som inddragelse og åbenhed i landets ledelse generelt
- Solidaritet - som indebærer et fællesskab i samfundet

Landsplansredegørelsens titel er "Den nødvendige koordinering".

Fra Inuit Ataqatigiit mener vi, at vi må have afsæt i disse værdier hvis vi skal gennemføre en succesfuld koordinering.

I redegørelsen kan man se, at uligheden er stigende. Man kan af de seneste tal se, at uligheden stiger. Der er ulige vilkår indenfor det sociale område og der er endnu alt for mange borgere som har hårde vilkår for deres liv. Et stærkt samfund som baserer sig på solidaritet og som kører uden at hægte for mange borgere af, må have et stærkt socialt system. Derfor fremlægger vi social omsorg som den første samfundsværdi.

I den seneste tid har der været en stor debat om vore børns vilkår. Debatten havde afsæt i den rapport som Børnetalsmanden skrev ifm. med sin rejse i Qaasuitsup Kommunia, og man satte endda her spørgsmålstegn ved Børnerettighedsinstitutionens arbejdsmetoder fra kommunens Borgmesters side.

Lad mig sige det klart: Selvom det kan være hårdt at drøfte udsatte børns og andre borgeres vilkår, er det vigtigt at vi åbent kan debattere disse emner. Hvis vi skal skabe mere lige vilkår må vi have en forståelse for problemernes art og åbent kunne drøfte disse, også selvom de er tabubelagte. Kun på denne måde kan vi bevæge os fremad.

Vi må udvikle vores land så der bliver mere ligelige vilkår indenfor det sociale område. I den henseende må vi betragte alle beboede områder som potentielle vækstområder, og ikke kun fokusere på bestemte vækstbyer. Vi skal give muligheder for vækst uanset om der er få eller mange indbyggere.

Den anden værdi vi snakker om er viljen til uddannelse, lysten til at lære. Vi kan i redegørelsen se hvor ulige forhold der også er indenfor uddannelse. Vi anser motiveringen af børnenes lyst til at lære som det centrale. Forældrene og familiemedlemmerne må i samarbejde med børneinstitutionerne og skolerne bane vejen for at motivere børnenes lyst til at lære. Vi har alle et ansvar. Og lysten til at lære skal ikke kun handle om at få en videregående uddannelse. Vi snakker om alle uddannelsessteder, og ikke mindst mener vi at de håndværksmæssige og socialpædagogiske uddannelser skal udbygges. Hvis vi skal koordinere vort land må vi fremme lærelysten og skabe mere lige muligheder for uddannelse i alle bosteder.

Den tredje værdi handler om demokrati, om medbestemmelse. Et velkoordineret samfund har et velfungerende demokrati og er stærkt. Og i den forbindelse må vi medtage kommunernes fremtid i vore drøftelser. Efter kommunesammenslutningerne svækkedes demokratiet i flere af kommunerne. Dels pga. af en manglende koordinering blev vilkårene forværrede for indbyggerne. Fra Inuit Ataqatigiit mener vi, at vi må udvikle videre ud fra de eksisterende kommuner. Koordinering er også en opgave for hver enkelt kommune, og vi tvivler ikke på at vi får bedre resultater ved en bedre koordinering.

Men borgerne har også et medansvar for at gøre brug af nærdemokratiet. Borgernes stillingtagen, drøftelser med respekt og rummeligheden overfor en hvilken som helst medborger skaber demokrati. Vi skal alle være med til at handle. Vi har alle et ansvar for at få et stærkt og handlekraftigt demokrati.

Den fjerde værdi som vi peger på er solidaritet, at løfte i flok. En befolkning som har fællesskab som værdi er baseret på solidaritet. Fra Inuit Ataqatigiit har vi som udgangspunkt et politisk mål om at skabe et mere lige samfund. Både hvad angår levevilkår og økonomisk. Vi

har i mange år ønsket en skattereform, og den voksende ulighed viser at det er nødvendigt at handle på dette område. Vi kræver at de kommende reformer indenfor skat, bolig og sociale ydelser vil have mere lige vilkår som mål. For os er det helt centralt at reformerne kommer til at handle om at hjælpe de mindrebemidlede og de som har behov for hjælp af de offentlige.

Vi tror fuldt ud på, at vort land og dens borgere har solidaritet som værdi. Samarbejde og sammenhold er de værdier vi har for vort liv her i landet.

--

Tal fra Grønlands Statistiks store arbejde har dannet grundlaget for en stor del af Landsplanredegørelsen. For Inuit Ataqatigiit er det vigtigt, at vi i demokratiets navn har en uafhængig statistik. For den viden og de oplysninger vi får fra Grønlands Statistik udgør den viden som vi får om samfundet. Det er vigtigt at denne instans fortsat har en stærk rolle.

Hvis vi skal reducere antallet af udflytningen herfra landet til andre lande må vi gøre en stor indsats. For vi ønsker jo alle, at den befolkning som vi vil udvikle får gode og sunde levevilkår.

Vi vil gerne efterlyse den Regionale Udviklingsstrategi (RUS) som blev opstartet af Naalakkersuisut for to regeringsperioder siden. Vi må tilbage til tanken om en regionsvis udvikling. For byerne og de omkringliggende bygder må hjælpes ad med at planlægge og støtte op om hinanden.

Fra Inuit Ataqatigiit vil vi gerne rose Naalakkersuisut for deres bestræbelser for en bedre koordinering, men vi vil også gerne påpege dette: Det er nødvendigt med et klart værdisæt for det politiske arbejde. Hvis vi skal sprede budskabet om et stærkt folk, så skal vi ikke skrotte vores levevis, men tværtimod udvikle den, og der må vi finde nye måder at arbejde på.

Fra Inuit Ataqatigiit er vi parate til at drøfte dette med de andre partier. Vi mener at drøftelserne om de store spørgsmål med det overordnede overblik over den ønskede udvikling er for få. Vi må intensivere drøftelserne omkring velfærden for den vigtigste ressource, menneskene. Hvis vi sammen skal skabe en udvikling må vi i højere grad gøre brug af mangfoldigheden.

Lad os afsøge mulighederne for udvikling ude i bygderne. Hvis en stærk bygd om end bare udvikles i mindre grad vil dette have stor indflydelse på indbyggerne. Lad os give byerne muligheder for at udvikle deres erhvervsliv ud fra deres egne særpræg, så vi på denne måde giver dem større muligheder, uanset hvor de bor. Her vil vi også sige klart til borgerne: Vi er klar til at samarbejde med jer om at udvikle jeres bosted. Det er jer der ytre, hvad i vil med lige præcis jeres by eller bygd. Hvordan skal børnenes fremtid på stedet være? Lad os sammen drøfte dette.

Lad os i kommunerne og i Inatsisartut beskæftige os ekstraordinært med det sociale område, om børnenes og de unges vilkår. Lad os aldrig stoppe med en tidlig indsats, og lad os afsøge de muligheder som passer til livsstilen for bygderne og for byerne.

I redegørelsen kan vi også se, at der imellem kommunerne er meget stor forskel på, hvordan man finansierer og planlægger anlægsområdet. Vi mener stadig, at forvaltningen midlerne til bygge- og anlægsområdet skal overflyttes fuldt ud til kommunerne. Udviklingen skal styres tættere på borgerne. I dette spørgsmål er det også meget afgørende hvordan den politiske ledelse er i hver enkelt kommune. Vi vil kraftigt opfordre til, at den politiske ledelse af kommunerne foregår åbent, med inddragelse af borgerne og i ansvarlighed.

Ved at løfte i flok kan vi lykkes med denne koordinering.

Vi håber at Naalakkersuisut vil fastholde deres løfte om, at denne Landsplanredegørelse skal ud til debat blandt befolkningen. For det er nødvendigt med en bred og inkluderende debat. Vi vil anbefale at man ikke kun vil benytte de sædvanlige måder at holde borgermøder, hvor det mere har karakter af oplysning fra det offentlige til borgerne, til dette, men bruge andre inkluderende og gensidige metoder. Borgerne har mange meninger, de har vurderingsevnerne og vil gerne være med. Fra Inuit Ataqatigiit glæder vi os til at følge med i og være en del af debatten.

Med disse ord tager vi Naalakkersuisuts redegørelse til efterretning.